

Divulgadors catalans que no saben català

written by Xavi Baulas | 24 de juliol de 2021

J.B., un nutricionista barceloní (1971) i graduat a la Universitat de Barcelona, dona una conferència a l'Ajuntament de Centelles, l'any 2018. El presentador de la conferència fa la introducció en un català oriental inconfusible, i la lògica sembla indicar que el conferenciant, J.B., nascut i resident a Catalunya, també farà la conferència en català.

I comença parlant en català. Ho fa amb un accent que denota que la seva llengua materna és el castellà, però el seu discurs mostra fluïdesa i naturalitat. De manera gradual, però, comença a deixar anar paraules en castellà, intercalades encara amb un discurs majoritàriament en català.

Fins que fa una pausa i diu que té una mala notícia, i és que ni a casa seva ni a la seva escola, els Salesians d'Horta, ningú parlava en català, i que per tant, no "li surt" parlar de nutrició en català, que sempre que intenta fer-ho deixa anar uns barbarismes brutals i que a més considera que no és gens bo per als idiomes.

Així doncs, si als assistents no els importa, farà la conferència en castellà. Demana disculpes. Com és obvi, ningú mostra cap objecció i en J.B. ja definitivament fa la conferència en castellà.

Es repeteix la mateixa seqüència amb la N.C., periodista especialitzada en sexualitat, de trenta anys, nascuda a Barcelona i estudiant a la UAB, en un programa a RAC1 sobre educació sexual l'any 2020, en el qual tota la resta del programa s'emetia en català. També va començar en català, una mica tímid però correcte i totalment comprensible, i de cop, un aclariment; que per parlar de sexualitat s'expressava millor en castellà. Les presentadores del programa li van dir

que cap problema. I ara sí, va començar a desenvolupar-se amb total espontaneïtat, ironies i recursos retòrics en castellà. Només són dos exemples, però és una situació recurrent des de fa anys a Catalunya.

El que es pot concloure és que, a Catalunya fa anys que es veu bé que una persona que ha nascut, crescut i residit sempre a Catalunya no faci conferències en català davant d'un públic català, havent tingut opcions d'aprendre'l. Des d'aquí no s'està dient que totes les conferències i actes públics que es facin a Catalunya hagin de ser únicament en català. El problema és el que es transmet quan persones que viuen aquí de tota la vida no tenen l'incentiu de parlar mai en públic en català a Catalunya. Se'n poden extreure moltes lectures, però des del meu punt de vista una de les més preocupants és que situacions com aquestes mostren el català com una llengua que sobra, que és prescindible per fer-se un nom com a persona experta en un àmbit a Catalunya.

És paradoxal, doncs, com certes persones que són expertes en un camp de coneixement, es tanquin a altres fonts de coneixement com ho són els idiomes. Si bé és respectable que una persona no vulgui aprendre idiomes, el que no és admissible és que tal preferència només es toleri a favor dels monolingües d'una llengua concreta, en aquest cas el castellà dels espanyols. A més, la dificultat de parlar en català amb naturalitat sent castellanoparlant respon més a una qüestió d'actitud que d'aptitud, tal com explica Juan Carlos Moreno Cabrera a *La dignidad e igualdad de las lenguas*. Com és sabut, el nostre cervell aprèn quan se sent motivat, inspirat o quan la persona docent és un exemple a seguir.

Aquests episodis mostren una vegada més una incongruència pel que fa a la reciprocitat entre les llengües d'Espanya. És a dir, s'assumeix que qualsevol català castellanoparlant, podrà anar per Catalunya fent conferències en castellà amb una petita justificació inicial i que a tothom li semblarà raonable, mentre que qualsevol catalanoparlant espanyol, en

creuar la Franja, només podrà fer conferències en castellà, excepte al País Valencià i a les Illes Balears.

Tanmateix, la realitat podria canviar en pocs anys si els castellanoparlants s'exposessin amb freqüència a un entorn catalanoparlant i estiguessin predisposats a aprendre'l. Com a mínim l'entendrien igual de bé que com ho han fet els catalanoparlants amb el castellà. El problema, doncs, és la manca de voluntat d'acceptar la diferència dels altres i veure'ls com una comunitat cultural amb els mateixos drets. Hi ha la creença estesa entre molts castellanoparlants que són els altres qui han d'adaptar-se al castellà i mai al revés.

Tornant a l'àmbit català, queda palès que cada vegada es normalitza més entre catalans aquesta actitud que privilegia la llengua dominant (castellà) i converteix en secundària la llengua endògena del territori (català). Caldria, per tant, plantejar-se si els catalanoparlants han d'optar incondicionalment per la "transigència" i la normalització d'aquestes actituds, o si bé haurien d'incentivar un canvi en el comportament lingüístic dels líders d'opinió catalans que mai utilitzen el català. Sempre que, des del respecte i la tolerància, l'objectiu sigui fomentar el català tenint en compte el seu ús anormal com a llengua mitjana i les connotacions polítiques que duu associades.

Dit això, és una llàstima que a Catalunya, els personatges públics i els conferenciants, no ho puguin tenir tot. Remarco que no parlo d'experts que resideixen temporalment a Catalunya, sinó de gent que hi viu des de fa més de vint anys. Quan són experts en el seu camp, enginyosos, no parlen d'independència, i a sobre fan la conferència en català, cal fer una festa, perquè són professionals en perill d'extinció. El meu interrogant final és, doncs, què ha dut a una persona tan brillant com en J.B. a no voler fer conferències en català a Catalunya, sabent que la capacitat la té de sobres.